

DE DOMPHOORN

TIJDSCHRIFT VAN NATUUR- EN VOGELWACHT DE VIJFHEERENLANDEN

NR.: 3

56e jaargang SEPTEMBER 2022

DE DOMPHOORN

Driemaandelijkse uitgave van
Natuur- en Vogelwacht
De Vijfheerenlanden

Nr. 3 56e jaargang SEPTEMBER 2022

Redactie:

Dhr. D. Kerkhof,
Vianen

Mevr. J. Lemcke,
Schoonrewoerd

Redactieadres:

dkerkhof@xs4all.nl
06-51042553

Sponsors:

Autobedrijf Van Zessen
Lexmond

Van de Scheur Logistiek
Vianen

Case Electronics
Arkel

Bankrekeningnummers:

Voor contributie:
NL 07 INGB 0001 4752 64

Voor fruit en producten uit
de Groene Winkel:
NL 57 RABO 0301 9643 94

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden door het ingevulde aanmeldingsformulier te sturen naar de ledenadministratie via ons adres: Overboeicop 15, 4145 NN Schoonrewoerd of dit, tijdens openingsuren, af te geven in ons verenigingsgebouw De Schaapskooi. Aanmelden kan ook via onze website www.natuurcentrum.nl

Adreswijzigingen en opzeggingen dienen schriftelijk kenbaar gemaakt te worden aan de ledenadministratie via ons postadres, hierboven vermeld, of via het e-mailadres: info@natuurcentrum.nl
Het verenigingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar.
Eventuele opzeggingen dienen uiterlijk 1 november voorafgaand aan het beoogde jaar bij de ledenadministratie gemeld te worden.

De contributie bedraagt minimaal:

- voor jeugdleden tot 16 jaar € 6,25
- voor leden € 12,50

Uiterste inleverdata kopij

 DompHoorn bij de redactie

voorjaarsnummer	20 februari
zomernummer	20 mei
herfstnummer	20 augustus
winternummer	20 november

Aanwijzingen voor auteurs

De Dompfoorn is bedoeld voor verenigings- en werkgroepnieuws, excursieverslagen en artikelen over natuur en landschap en het beheer en behoud daarvan. De nadruk ligt sterk op De Vijfheerenlanden.

Teksten graag als platte tekst aanleveren in een gangbaar tekstprogramma, zoals Word. Bijschriften bij foto's en tabellen liefst aan het eind van de tekst plaatsen; in de tekst zelf alleen de nummers van foto's en tabellen vermelden op de gewenste plek. Tabellen bij voorkeur los aanleveren als Excelbestand.

Foto's moeten van goede kwaliteit zijn en los (dus niet in de tekst) aangeleverd worden in hoge resolutie: minimaal 250 dpi, liever 300 dpi of meer. In byte: 1-4 MB.

De redactie kan een artikel inkorten of formuleringen wijzigen t.b.v. de leesbaarheid.

INHOUDSOPGAVE

- 02 Van de bestuurstafel
- 02 Kort verslag Algemene Ledenvergadering 23 juni 2022
- 03 Wie versterkt de schoonmaakploeg?
- 03 Presentatieavonden oktober-december 2022
- 10 De nacht van de nachtvinders
- 11 Nieuws uit de Werkgroep Collecties
- 12 Dromen en werkelijkheid
- 16 Pagina's voor de jeugd
- 18 Activiteitenoverzicht
- 19 Bijzonderheden in een griend
- 20 Programma Open Dag 2022
- 22 Gezinsuitbreiding op ons ooievaarsnest
- 26 Excursie Vliegveld Soesterberg, 17 juli 2022
- 29 De KBV'tjes en de zwarte sterns
- 32 Een verhaal over plastic
- 34 Nieuwe start Plantenwerkgroep
- 38 Boomvalk en gaai: nieuwe foto's van Hille de Bruin

Voorzijde omslag: Boomvalk. Foto Hille de Bruin.

Openingstijden van Natuurcentrum De Schaapskooi:

Op donderdag: 19.00 – 23.00 uur

Op zaterdag: 10.00 – 16.00 uur

Op zondag: 13.00 – 16.00 uur, in juni, juli en augustus, ook op 4, 18 en 25 september

Kijk voor de laatste berichten op onze website: www.natuurcentrum.nl

VAN DE BESTUURSTAFEL

Voor de allereerste keer komt deze ‘Van de bestuurstafel’ van mijn hand. Het lijkt me een mooie gelegenheid om mij eerst maar eens aan jullie voor te stellen.

Tot 9 mei was ik wethouder voor de gemeente Vijfheerenlanden. In mijn portefeuille zat onder andere het beheer van de openbare ruimte. Ik heb mij ingezet voor een natuurvriendelijker beheer van de openbare ruimte, natuurvriendelijke oevers, meer groen in de bebouwde kom en ook is onder mijn wethouderschap het biodiversiteitsbeleid aangenomen. Toen mijn wethouderschap ten einde kwam en het bestuur van de Natuur- en Vogelwacht mij vroeg hoefde ik niet lang na te denken. De natuur verdient aandacht en daar zet ik mij graag voor in.

Mijn vele contacten wil ik graag inzetten voor de doelen van de Natuur- en Vogelwacht. Bij de gemeente, de provincie en zo nodig het rijk. Maar ook de relatie met andere natuurorganisaties vind ik belangrijk. De komende tijd zal ik dus vooral veel gesprekken voeren. De eerste gesprekken, met de gemeente, het Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer, staan al in mijn agenda.

Ik heb nog veel te leren over de vereniging. Ook daar zal ik mij de komende tijd op richten. Jullie kunnen mij tegenkomen bij verschillende festiviteiten. Maak gerust een praatje als je wilt kennismaken of mij meer wilt vertellen over de vereniging. Ik kijk er echt ontzettend naar uit!

Hartelijke groet,
Christa Hendriksen, voorzitter

Kort verslag van de Algemene Ledenvergadering op 23 juni 2022

Bestuurswisselingen

Allereerst richtte waarnemend voorzitter Etta Eleveld het woord tot Johan Stevens, die na negen jaar afscheid nam van het bestuur. Johan werd bedankt voor zijn inzet en ontving een passend geschenk. Cadeautjes waren er ook voor de oud-bestuursleden die vanaf de herfst van 2021 het bestuur tijdelijk hebben bijgestaan.

In *De Dompfoorn* was al aangekondigd dat het bestuur Frans Broekhof, Cees Gielis en Dick Kerkhof voordroeg als nieuwe bestuursleden en dat Etta Eleveld beschikbaar was voor een tweede bestuursperiode. De ALV ging met algemene stemmen akkoord met deze voordrachten.

Tot verrassing van velen bleek er nóg een bestuurskandidaat te zijn, namelijk Christa Hendriksen, oud-wethouder van de gemeente Vijfheerenlanden. Toen bekend werd dat zij ons bestuur wilde versterken, was *De Dompfoorn* al in druk. Gelukkig biedt het Huishoudelijk Reglement een uitweg in zo’n geval: de kandidatuur van Christa is schriftelijk ondersteund door acht leden en op tijd doorgegeven aan het zittende bestuur. Ook Christa werd met algemene stemmen (en veel enthousiasme) in het bestuur gekozen.

Tijdens de eerste vergadering van het bestuur is besloten dat het Dagelijks Bestuur bestaat uit Christa Hendriksen (voorzitter), Etta Eleveld (penningmeester) en Frans Broekhof (secretaris).

Luchtkwaliteit De Schaapskooi

Op verzoek van het bestuur lichtte Arie Versluis het voorstel voor investeringen in verbetering van de luchtkwaliteit in De Schaapskooi toe. Het gaat flink wat kosten – hoeveel precies is nog niet helemaal bekend –, maar het is nodig, gezien de grote aantallen mensen die we soms in de Grote Zaal ontvangen. Penningmeester Etta Eleveld legde uit dat onze reserves deze grote investering mogelijk maken. Nadat enige vragen naar tevredenheid waren beantwoord, ging de ALV akkoord met het investeringsvoorstel.

WIE VERSTERKT DE SCHOONMAAKPLOEG?

Beste leden,

Ondanks herhaalde oproepen in *De Domp-
hoorn* – het begint op een vaste rubriek te lij-
ken... – voor het werven van vrijwilligers voor
het schoonmaken van De Schaapskooi, heeft
dit helaas nog steeds te weinig vruchten af-
geworpen.

Tot nu toe hebben twee mannen zich bereid
verklaard om het team te versterken, waar we
natuurlijk heel bij mee zijn.

Rondom het gebouw moet ook altijd het
nodige gebeuren, waar wij met onze kleine
groep zelden aan toekwamen.

Om het gebouw, zowel binnen als buiten, in
een goede staat te houden, is het nodig dat er
regelmatig schoongemaakt wordt.

Daarom wil ik hierbij nogmaals een oproep
doen aan onze ruim 900 leden om zich alsnog
aan te melden om ons team te komen verster-
ken.

We maken iedere eerste vrijdag van de maand
van 9 tot 12 uur schoon, we beginnen eerst
gezellig met een kopje koffie waarna we aan
de slag gaan.

Aanmelden kan via:

Telefoon: 06-24340240

E-mail: jantje@laantje51.nl

Jantje Lokken

PRESENTATIEAVONDEN OKTOBER-DECEMBER 2022

Teus van Ravesteijn en Eric Gibcus hebben
weer een serie presentatieavonden samenge-
steld. Onze tweewekelijkse donderdagavond-
bijeenkomsten in het winterhalfjaar, van ok-
tober t/m maart, zijn al tientallen jaren zeer
geliefd, omdat de *fine fleur* van de Nederlan-
dse natuurfotografen dan langskomt om ons te
verbluffen en ontroeren met hun beelden en
vaak ook geluiden.

De coronapandemie heeft de afgelopen twee
winters echter flink roet in het eten gegooid:
er waren helemaal geen lezingen, of wél aan-
gekondigde presentaties moesten helaas toch
worden afgeblazen.

Gelukkig hebben Teus en Eric een aantal al
eerder ingedeelde lezinggevers bereid gevon-
den een nieuwe poging te wagen.

Op de volgende pagina's kunt u zien wie er dit
najaar naar 'de kooi' komen om een verhaal te
presenteren. Oplettende lezers zullen teksten
en foto's herkennen, omdat ze in september
of december 2021 ook al in *De Domp-
hoorn* hebben gestaan.

Laten we hopen dat alles nu wel door zal kun-
nen gaan.

De aanvangstijd is zoals vanouds 20:00 uur, de
zaal is open vanaf 19:30 uur.

Tijdens de pauze verkopen we lootjes om uit
de kosten te komen. De prijzen bestaan uit
eet- dan wel drinkbare streekproducten en
educatief materiaal zoals boekjes, placemats
en zoekkaarten met informatie over beestjes
of plantjes.

Gerard de Laak, Sportvisserij Nederland. Gerard werkt al meer dan 30 jaar in het visonderzoek en heeft veel kennis van visvangst, de biologie en ecologie van vissen, vismigratie en herintroductieprogramma's van verdwenen riviertrekvissen.

Waarom migreren vissen? Doen alle vissen dat? Wat is migratie? Riviertrekvissen waren vroeger van zeer groot belang voor vissersplaatsjes langs de grote rivieren. Het ging niet alleen om de visvangst, maar ook allerlei toeleverende bedrijven, handelaren, touwslagers tot kroegbazen verdienen er een boterham mee. Nog maar honderd jaar geleden was de riviervisserij van groot belang, nu is het al bijna vergeten. Hoe is dit gekomen? Wat waren riviertrekvissen? Wie kent nog namen als schieraal, schotjes, hengsten en meivis? Waarom trekken deze vissen überhaupt? Hoe zit dat nu met het stekelbaarsje? Gerard de Laak van Sportvisserij Nederland probeert hier een antwoord op te geven in een lezing van ongeveer 2 keer 45 minuten. De visserij van vroeger wordt belicht en de levenscyclus van vissen komt aan bod. De riviervisserij

bestaat eigenlijk niet meer en hoe is dit gekomen? Is er kans op herstel van riviertrekvissen? De waterkwaliteit is sterk verbeterd, maar liggen er nu soms andere bedreigingen op de loer?

De lezing over vismigratie wordt ingeleid door een korte beschrijving van de organisatie Sportvisserij Nederland. Tijdens en na de lezing is er ruim gelegenheid om vragen te stellen.

Hans de Braal neemt ons mee op vogelreis naar de Camargue. De Camargue is de Rhône-delta, gelegen ongeveer tussen Montpellier en Marseille in Zuid-Frankrijk. De Rhône splitst zich hier in de Grand Rhône en de Petit Rhône. Tussen deze rivierarmen bevindt zich een vlak gebied met moerassen, (extensieve) boerenbedrijven en een paar aardige stadjes. Er wordt ook nog op grote schaal aan zoutwinning gedaan. Vlak aan zee heeft de Camargue wel wat weg van onze kwelders in het waddengebied. Meer landinwaarts doet de Camargue ook wel wat aan de Biesbosch denken. Bij de

doorsneetoerist is de Camargue vooral bekend om zijn witte paarden, zwarte stieren en de vele roze flamingo's. Maar de Camargue heeft nog meer te bieden! Zonder compleet te kunnen zijn krijgen we een behoorlijk beeld van de vogelrijkdom van dit gebied, waarbij er ook aandacht is voor onder andere het landschap en de vegetatie van de Camargue.

Hans de Braal fotografeert graag in de natuur in zijn vrije tijd. Vogelfotografie neemt een belangrijke plaats in, maar eigenlijk is hij wel geboeid door alle onderwerpen in de natuur.

Iedere plant is voor zijn voortbestaan afhankelijk van een complex van factoren. We moeten dan bijvoorbeeld denken aan grondsoort, voedselrijkdom in de bodem, waterhuishouding, licht, wind en zuurgraad.

Wilde planten komen uiteraard niet uitsluitend voor in nationale parken of afgesloten natuurgebieden. Veel soorten zijn gelukkig ook in onze dagelijkse woon- en leefomgeving te vinden. Zo is er door aangepast beheer van plantsoenen en wegbermen de laatste jaren veel veranderd. Fluitenkruid, gewone berenklauw, pastinaak, wilde peen en wilde cichorei bloeien er overdadig. De stad kent zelfs zo'n eigen plantenleven dat vooral Ton Denters, stadsecoloog in Amsterdam, pleitte voor een veertiende floradistrict: het urbane of stadsdistrict. In de stad komt immers een groot aantal kenmerkende soorten voor die alleen groeien in de omgeving van mensen, vaak zelfs alleen op hun bouwsels.

Stadsgrachten, kade- en werfmuren zijn geliefde locaties voor verschillende soorten varens zoals tongvaren, zwartsteel en steenbreekvaren. Er zijn echter ook soorten die we liever zien gaan dan komen. Zo dook in 2007 de kleine waterteunisbloem

voor 't eerst in ons land op. In recreatiegebieden kan de reuzenberenklauw, met zijn machtige witte bloemschermen, overlast bezorgen. Kortom, over wilde planten is nogal wat te doen en dus ook genoeg te vertellen. Jacques van der Neut uit Dordrecht duikt in de wereld van de wilde planten, waarbij hij aandacht schenkt aan maaibeheer, 'tuinvlieders' en de ontwikkelingen in het zoetwatergetijdengebied.

Mijn naam is Gerard van Heiningen, ik ben een gepensioneerd jachtopzichter/boswachter en jarenlang werkzaam geweest op particuliere landgoederen.

Ik heb 47 jaar ervaring met de jacht op klein wild en het beheer en schadebestrijding van grofwild. Grofwild is edelhert, damhert, reewild en wilde zwijnen.

Als vrijwilliger bij Staatsbosbeheer ben ik vooral bezig met het inventariseren van grofwild, begeleiding van de faunabeheerders en cursisten van de praktijkcursus grofwild.

Verder wordt ik ingezet als zweethondengeleider, dit is het nazoeken van bijvoorbeeld aangereden grofwild.

Bij de vereniging Het Ree ben ik docent reewildbeheer en in die hoedanigheid geef ik zeer regelmatig bij diverse organisaties voorlichting over de natuur, het beheer, etc.

De beelden welke getoond worden tijdens de presentatie zijn eigen foto's.

Onderwerpen die besproken gaan worden:

- *het voorkomen van reewild;*
- *leefwijze;*
- *voortplanting;*
- *aanspreken.*

Audiovisuele presentatie door geoloog en natuurfotograaf Fred de Gier.

Fred is geoloog en gepassioneerd natuurfotograaf. Een gelukkige combinatie, want gebieden die geologisch interessant zijn blijken vaak ook zeer fotogeniek te zijn. Zo ook Yellowstone, 's werelds oudste nationale park. Een supervulkaan, niet alleen in omvang maar ook in schoonheid. Fred zal tijdens zijn presentatie niet alleen spectaculaire beelden laten zien, maar ook uitleg geven over het ontstaan en de toekomst van het gebied. De beelden zijn voor een deel gemaakt in de herfst, wanneer de kleuren op z'n mooist zijn. Voor een ander deel zijn de foto's in de winter gemaakt. Yellowstone is dan een onherbergzaam

gebied, bedolven onder een metershoog sneeuwdek, waar dieren het zwaar hebben. Slechts weinig mensen wagen zich in die periode in het park. Yellowstone is met recht een wereld van contrasten, warm en koud, egaal wit en kleurrijk, aibaar en ronduit gevaarlijk.

Toen wij 7 jaar geleden besloten naar Swifterbant te verhuizen, fronste menig een zijn wenkbrauwen. Wie gaat er nu wonen in zo'n kale provincie met alleen maar windmolens!

Wij noteerden in onze directe omgeving intussen al veel vogelsoorten en vlinders. Verrekijker en fototoestel gaan natuurlijk mee.

Voor Natuur- en milieucoöperatie 'Rivierduingebied' tellen wij vogels en vlinders. Planten en andere insecten, eikenpage en koninginnepage komen wij ook tegen en deze dienen dan ook vaak als onderwerp voor een mooie foto.

Verder inventariseren we nachtvlinders. Dit doen wij al 4 jaar in 't Spijkbos gelegen aan de Flevokant van het Veluwemeer voor Staatsbosbeheer. De meeste mensen kennen deze omgeving vaak alleen van 'Walibi' en 'Lowlands', maar daar is ook veel natuur.

Verder bespreken we de werkzaamheden in de Flevopolder, aan de windmolens en elektriciteitsmasten. Deze gigantische klus leidt tot een tegenstrijdige situatie. Dit geldt ook voor de bollencultuur, waar veel mensen plezier aan beleven.

Kamperhoek geldt als een 'pareltje' in onze omgeving. Een klein bos nabij de Ketelbrug. Daar is een bekende vogeltelpost en in het bos zijn leuke vogelsoorten te spotten. Zoals appelvink en boomklever. Bijzondere vlindersoorten als de grote weerschijnvlinder en de grote vos worden er bijna elk jaar gezien.

In het Ketelmeer, Vossemeer en Roggebotzandbos zijn in het winterseizoen veel watervogels o.a. pijlstaarten, alle soorten zaagbekken en soms kuifduiker en geoorde fuut. In de andere seizoenen uiteraard ook allerlei insecten en vlinders.

Verder gaat het over 'De Enk bij Kampen', een onderdeel van het Reevediepg gebied sinds 2018. Daar zijn te zien: zeearend, visarend, lepelaar, visdief, reuzenster enz.

Ook het weidevogelgebied rond Oosterwolde (net in Gelderland) is een trekpleister met een kolonie zwarte sterns, soms een steenuiltje en tijdens de trektijd in een waterpartij o.a. de kempiaan.

Uiteraard ga ik niet alles benoemen, maar in elk geval genoeg verhalen en foto's om een avond mee te vullen!

Joke Stuurman in nauwe samenwerking met Henk

DE NACHT VAN DE NACHTVLINDERS

Cees Gielis, foto's Siska Gielis

Op zaterdag 2 juli werd 's avonds de Nacht van de Nachtvinders gehouden. Er waren twaalf bezoekers, die in het begin van de avond een inleiding over vlinders te horen kregen, gevolgd door een geïllustreerde voordracht over vraatstrategie van rupsen. Vervolgens werd ingegaan op de vlinderfauna van de Vijfheerenlanden, en de veranderingen welke in de laatste 40 jaar zijn opgetreden.

Om omstreeks 10:00 uur werd de lamp bij het vanglaken aangedaan. Gezien de midzomerse datum duurde het tot bijna 11:00 uur voordat een redelijke aanvlucht begon. Doch weldra waren redelijke aantallen soorten te bewonderen.

Kort na het verstrijken van het middernachtelijk uur kwamen enkele fraaie grote soorten zoals de Wilgenhoutrupsvlinder (*Cossus cossus*) en de Gestippelde Houtvlinder (*Zeuzera pyrina*) op de lamp. Met in totaal 34 waargenomen soorten werd de succesvolle avond omstreeks 0:20 uur in de morgen beëindigd.

Rechtsboven: Wilgenhoutrupsvlinder.

Rechtsonder: Fotograaf bij het vanglaken met vlinders.

Linksonder: Gestippelde Houtvlinder.

NIEUWS UIT DE WERKGROEP COLLECTIES

Cees Gielis

Recent zijn de collecties van de vereniging uitgebreid met een collectie schedels en vogelpoten. Daarnaast hebben leden van de vereniging een aantal dieren aangeleverd die al als opgezet dier in de collectie stonden, waarvan nu ook een schedel geprepareerd kon worden. Op dit moment gaat het om de schedels van 47 soorten vogels en 7 soorten zoogdieren, daarnaast is van 21 soorten vogels een preparaat van een poot gemaakt.

De gulle gever van dit materiaal had elk van de preparaten los in twee kleine vitrinekastjes liggen. De verplichte registratie van de preparaten lag er ook los bij. Schrijver dezes heeft het nu ter hand genomen om elk preparaat op een voetje te zetten, op een manier dat de schedel van alle kanten bekeken kan worden. Daarnaast is op het voetje het registratieloodje met een schroefje vastgemaakt en is een naametiket, met de Nederlandse en Latijnse naam, bevestigd. In de afbeelding is als voorbeeld de schedel van een wulp te zien.

Geprepareerde schedel van een wulp.

Een grote aanwinst is de serie vogelpoten. Bij met name lesprogramma's door de werkgroep Educatie, aan kinderen, over vogels, kunnen deze veel duidelijk maken over de functie en het gebruik ervan bij verschillende vogelgroepen.

De door de gever meegegeven vitrinekastjes zijn door de aanpassingen die de preparaten beter zichtbaar maken, echter veel te klein geworden om alle preparaten in te kunnen tonen. Daarnaast is de aanwezige verlichting uit het plafond van de kastjes ontoereikend. Preparaten welke op de bovenste glazen planken staan nemen het licht weg van de eronder opgestelde preparaten. Om deze gift goed te kunnen tonen zou het wenselijk zijn een ruimere vitrinekast te hebben met een verticaal gemonteerde LED-verlichting.

Wanneer u dit steunt, vraag ik u dit te uiten door een **bijdrage te storten op bankrekeningnummer NL 57 RABO 0301 9643 94** van Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, onder vermelding van: Vitrinekast.

DROMEN EN WERKELIJKHEID

Jolanda Lemcke

Ergens in de afgelopen twee jaar, ergens tijdens het thuiswerken en dan soms doelloos en verdrietig uit het raam staren werd de droom concreter. De droom die me bezighield als ik heel, heel veel werk had; de droom die aan mij trok aan het einde van de zomervakantie; waarover ik las bij anderen. De droom van tijd hebben. De droom van zelf je dag in mogen indelen. De droom van die stapel boeken eindelijk ook echt eens lezen. De droom van wekenlang reizen.

Toen ik aankondigde – ruim van tevoren – dat het tijd werd om die droom werkelijkheid te laten worden, kreeg ik veel adviezen. Want, zo dachten sommigen, het kon ook wel eens een nachtmerrie worden. Anderen zeiden: “Dromen zijn bedrog.” En...”het is beter om een droom vooral een droom te laten.” Maar zo zit ik niet in elkaar....

Ooit droomde ik van een baan in het onderwijs. Werken met jonge mensen. Hun iets le-

ren wat waardevol kan zijn voor je leven. Nee, niet leren tekenen of goed leren spellen, dat waren slechts de kruiwagens voor het leren over: doorzetten, andere oplossingen zoeken, samenwerken en het ontwikkelen van een stevig normen- en waardenbesef. Van die jonge mensen kon ik zelf ook blijven leren: dingen als zelfvertrouwen uitstralen (ik was zo vreselijk verlegen en onzeker in het begin van mijn droom), eerlijk zijn (en dat dan wel iets minder onbehouden uiten dan sommige pubers dat doen) en luieren (dat is echt heel moeilijk te leren).

Ik kreeg die baan in het onderwijs. Oh ja, af en toe was het nachtmerrie. Maar na iets meer dan dertig jaar mag ik zeggen: het was een doombaan die werkelijkheid werd. Tot het moment dat er lockdowns kwamen en leraarentekorten, tot dat punt waar ik merkte dat hard werken niet meer voldoende was en ik zo heel, heel erg moe werd. Toen besepte ik

Skyline op Skye. Foto: Hans Lemcke.

Ierse haas. Foto: Hans Lemcke.

dat het tijd was geworden om aan de slag te gaan met wat ik had geleerd: met zelfvertrouwen een andere koers gaan varen, eerlijk tegen mezelf durven zeggen: het was mooi die baan, maar nu is het wel genoeg en vooral ook dat laatste gaan leren: luieren (misschien maar af en toe). Het werd hoog tijd voor een andere droom.

Begin mei begon de nieuwe droom met een wekenlange reis. Er ging een stapel boeken mee. Er was geen agenda meer. De indeling van de komende tijd lag open met op het wensenlijstje: ergens een eiland bezoeken, ergens wat vogels spotten, ergens met lieve vrienden op avontuur gaan.

We staken over naar Het Verenigd Koninkrijk. Jawel meteen een eiland. En we staken door naar een verder gelegen eiland: het Schotse eiland Skye. We genoten er van vergezichten, van lange dagen lopen, van urenlang lezen en dromerig naar buiten staren als het regende, van dramatische luchten (het eiland heet natuurlijk niet voor niets Skye, wat lucht betekent) als het opklaarde. Ja, dit was waar ik van droomde...

Onze volgende bestemming was weer een eiland: Ierland. Daar wilden we graag naar Rathlin Island om de papegaaiduikers te zien. Na de ijsvogel is dat toch wel mijn droomvogel. Op Rathlin ligt, helemaal op de linkerpunt, een vogelresort van de RSPB (Royal Society for the Protection of Birds). Een kleine passagiersboot bracht ons naar het eiland. Lopend gingen we naar het vogelcentrum zo'n 8 km vanaf de haven. Onderweg zagen we de Ierse haas, welke echt anders is dan onze haas: opvallend zijn de donkere punten aan de oren. We genoten van de bloeiende fuchsia's en van de zang van de leeuwerik. Bij het naderen van de rotsige punt van het eiland nam het gekrijs van de meeuwen toe. Het is mooi om het zweven, het komen en gaan van die duizenden vogels te zien.

Bij het vogelstation, gesitueerd in de oude vuurtoren, meldde men ons echter: "Papegaaiduikers? Nu? ...Je zult ze niet zien hoor, want ze broeden nu." Dat broeden doen ze in holen. Ai, daar had ik niet bij stilgestaan. Tussen duizenden vogels (meest: zeekoeten, alken en meerdere soorten meeuwen) vonden

we ze toch. Het zijn tussen die duizenden vogels de enige met oranje poten. Dat valt nog eerder op dan hun gekleurde snavels. Turend door onze verrekijker zagen we papegaaiduikers uit hun hol waggelen, zich even lekker strekken en schudden. Ze maakten plaats voor een partner die het donker inkroop om de taak van het broeden over te nemen. Dat hol graven ze vaak zelf uit, soms is de basis een oud konijnenhol. Met hun oranje poten, waar scherpe nagels aan zitten en met hun snavel kunnen ze goed graven.

Het was genieten. Samen met andere vogelaars met verrekijkers en teledozers keken we urenlang en wezen elkaar op: heb je die stormvogeltjes gezien op die richel? Heeft iemand de peregrine falcon al gezien? (De peregrine falcon is de slechtvalk en die zit hier graag te loeren op jonge vogels.) Natuurlijk wezen we elkaar op die waggelende puffins, de clowneske papegaaiduikers. Op Rathlin zagen we ze dus wel, maar inderdaad niet zo veel. Dat zeurde een beetje...

Na weken reizen, genieten, lezen, met vrien-

den op pad gaan en af en toe zelfs luieren, pikten we in de laatste anderhalve week dat lijntje 'papegaaiduiker' weer op. We waren aangekomen op het schiereiland Holyhead in Wales. Daar ligt voor de kust een klein vogeleiland met de naam Puffin-Island. U begrijpt het, dat trok als een magneet. Met een RIB (Rigid Inflatable Boat) konden we erheen. Nou, nee, we konden er omheen, want het eiland is echt alleen voor de vogels en de zeehonden. Je mag er kijken, maar je mag er niet op. Het was fantastisch: zoveel vogels en ook heel wat papegaaiduikers. We genoten samen met zes andere vogelliefhebbers.

Hans' camera's klikten. We fluisterden onderling, zo waren we onder de indruk. Ik moest mezelf af en toe hardop vertellen dat deze werkelijkheid, deze droom, de invulling van mijn nieuwe leven was. Ik hoefde niemand te vertellen hoe heerlijk dit nieuwe leven is, dat was zeer zichtbaar aan mij.

Weer thuis begon het nagenieten: het uitwerken van alle gemaakte foto's tot mooie series en fotoboeken. Het oneindig vaak vertellen

Papegaaiduikers. Hierboven zijn de opvallende oranje poten goed zichtbaar. Foto's: Hans Lemcke.

van onze belevenissen. Het was heerlijk dat het nog maar juli was. Normaal als wij terug kwamen van een langere vakantie was het september en bijna herfst. Nu was het op en top zomer. Dus ook thuis gingen we door met al die zomerse dingen: buiten eten, wandelen, luieren, lezen en.... zwemmen in De Wiel. Al die jaren dat ik hier woon in Schoonrewoerd had ik nog nooit gezwommen in De Wiel. Wat een prachtplek zo dichtbij. Genieten van de fuut, de eenden en ganzen. 's Avonds van de zwaluwen die laag over het water scheren en insecten vangen. Vaak is er bijna niemand anders in en bij het water. Als je je dan stilletjes terug naar het strandje laat drijven, de zon op

je kruintje, een lichte rimpeling van de wind op het water dan voelt het bijna onwerkelijk, op zijn minst on-Nederlands.

Als dan op een tak net boven het water de ijsvogel je rustig opwacht. Dan is de droom compleet. Ergens in de afgelopen paar weken, ergens tijdens een zwoele zomeravond, tijdens het doelloos, lui drijven zat dat prachtige vogeltje op die tak. Hij leek te vragen: "Ruil je mij nu in voor een papegaaiduiker?" Ik haastte me te zeggen: "Nee, nee, jij blijft mijn topper!" Hij knikte afgemeten en vloog weg. Ja, papegaaiduikers zijn prachtig, maar de ijsvogel is meer dagelijkse werkelijkheid van hier.

Ijsvogel op een elzen-tak.

Foto: Kees Lemcke.

PAGINA'S VOOR DE JEUGD

Even terugkijken...

Slootjesdag

Deze jaarlijkse activiteit trok dit keer slechts zes kinderen, ondanks alle publiciteit. De kinderen die er waren hadden een leuke ochtend met allerlei waterbeestjes. Jammer dat de amfibieënpool helemaal dichtgegroeid is met riet. Daardoor is de brug niet meer te gebruiken. In de maand augustus werd het slootje scheppen nog eens herhaald, nu kwamen er twaalf kinderen.

Excursies met Samen Doen

In samenwerking met Samen Doen gingen we vier keer de natuur in de Vijfheerenlanden verkennen. Dit gebeurde steeds op de dinsdagmiddagen in juni. De kinderen gaven zich op bij Samen Doen. We gingen naar Natuurtuin Varsseveld *), Wiel van Schoonrewoerd, polder De Eng bij Kedichem en het Kasteelbosje aan het Recht van ter Leede in Leerdam. Het werden gezellige uurtjes met enthousiaste kinderen en ouders. Mooie vondsten gedaan en leuke bloemenplakkers gemaakt. We dronken ook steeds een beker heerlijke Appelsap.

*) De eerste activiteit viel door de regen in het water, we gingen toen overdekt uilenballen pluizen.

Gezinswandelingen

Steeds om 19 uur startten we een wandeling op verschillende plekjes. Het Schaapskooibos, de Zouweboezem en de Everdinger Waarden. Bij de vier wandelingen kwamen 19 deelnemers. Er werden allerlei vogels gespot, bloemen gevonden en insecten bekeken.

De foto hiernaast is gemaakt tijdens een gezinswandeling in en rond de Everdinger Waarden, bij een informatiebord van Wandelnetwerk Rivierenland.

Scholen

Door enkele scholen werden we gevraagd om een activiteit te organiseren, dit werden de mooiste lessen van het jaar! Lees ook het verslag van een groep van de Calvijnschool uit Leerdam, met foto's, op de volgende pagina.

Conclusie...

Het was een zomer met diverse mooie natuurbelevissen. Veel kinderen werden enthousiast gemaakt. Hoe bereiken we er meer? Dat begint met u, die dit leest. Wijs de school van uw kinderen op ons werk, of neem uw kleinkinderen eens mee naar de Schaapskooi. Of schakel ons in voor een activiteit. En.... wijs ieder op onze website: www.natuurcentrum.nl/educatie.

Voor de **herfstactiviteiten**: zie de **Activiteitenagenda** op pagina 18 en het programma voor de **Open Dag** op pagina 21 en van deze *Domphoorn*.

Kort verslag van vier excursies naar het 'GLASPARK' in Leerdam

Daar komen ze aangehuppeld met hun juffen of meesters. Wie?? De groepen 4a, 4b, 5 en 7c van de Joh. Calvijnsschool te Leerdam.

Iedere groep een kleine morgen. Helaas viel de middagexcursie van groep 5 in het stromende regenwater. Fijn dat we in de glasblazerij mochten schuilen onder het genot van limonade en een koekje. De groepen 4 en 7 hadden prachtig zonnig weer. Kinderen en leerkrachten verbaasden zich over zoveel verschillende kleuren en vormen bloemen, struiken en bomen. En een mooi klein speeltuintje. Een GROOT compliment voor de gemeente Vijfheerenlanden. Goed zo: met elkaar werken aan meer biodiversiteit. Welke gemeente volgt dit voorbeeld?

Daarna legde de meester kort de belangrijkste verschillen uit tussen de honingbij, de hommelmot, de zweefvlieg en de wesp. Dit m.b.v. gekleurde afbeeldingen met namen en kenmerken.

De kinderen kregen ieder een loepstroompje en gingen aan de slag. Een beestje gevangen? Laat maar zien aan een van de meesters. Die brengen het insect op naam en kruisen de afbeelding aan op een A4.

De kids waren druk bezig met vangen, brengen, op naam brengen, loslaten. We noteren: bijen, diverse hommels, zweefvliegen, wespen, lieveheersbeestjes, gaasvlieg, vliegen, koolwitje enz.

Soms lastig als je bedenkt dat Nederland 350

Vooraf had meester Kramer van 24 bloemen foto's gemaakt met de namen eronder. Bij iedere bloeiende plant hadden we vooraf een nummer gezet. Samen gingen de kinderen zoeken welke bloem bij welke foto hoort. Vervolgens het juiste nummer noteren. De 7-8-11-jarigen waren fanatiek en betrokken bezig. Kent u ze nog? We noemen slechts enkele van de vele stralende wilde bloemen: klaproos, kamille, korenbloem, teunisbloem, vogelwikkelaar en au-au, de brandnetel enz.

soorten wilde bijen en 22 soorten hommels telt. Maar... in het land der blinden is de éénoog koning!

Terloops letten we met z'n allen op vogels: vooral veel gierzwaluwen, kauwen en meeuwen. Nogmaals BEDANKEN alle 74 kinderen en hun leiding de gemeente voor de fijne en vooral leerzame ochtenden met veel aandacht voor de wonderen in de natuur!

Meester Kramer en meester Van der Waal

EXCURSIES SEPTEMBER T/M DECEMBER 2022

NB 1: We verzamelen/vertrekken vanaf Benedictushof 132, 4133 AK Vianen.

NB 2: Bij slecht weer: neem contact op met de gids of de excursie wel doorgaat.

7-14 okt Jaarlijkse **Texelexcursie** met 16 deelnemers o.l.v. Bart de Groot.

Tel: 06 40 33 98 72. Mail: bdegroot4@icloud.com. Volgeboekt.

Zo 6 nov **Herfstkleuren & paddenstoelenexcursie Leuvenumse Beek**. O.l.v. Jules Klees.

Tel: 0347-351 499. Mail: fam-klees@hetnet.nl. Vertrek 9:00 uur vanuit Vianen.

Zo 29 nov **Paddenstoelenexcursie rond de Tichelgaten bij Buren**. Gids: Lida Hellingman.

Info: Bart de Groot, tel: 06 40 33 98 72. Mail: bdegroot4@icloud.com. Vertrek 9:00 uur vanuit Vianen.

Zo 11 dec **Vogelexcursie in de Flevopolder**. O.l.v. Eduard Polfliet, tel.: 06 52 09 56 22.

Mail: eduardpolfliet@casema.nl. Vertrek 9 uur vanuit Vianen.

PRESENTATIEAVONDEN OKTOBER-DECEMBER 2022

Zie pagina's 3-9 van deze *Domphoorn*.

Do 6 okt Gerard de Laak - **Vismigratie van A tot Z** (Aal tot Zalm).

Do 20 okt Hans de Braal - **Reis door de Camargue**.

Do 3 nov Jacques van der Neut - **Wilde planten in allerlei soorten en maten**.

Do 17 nov Gerard van Heiningen - **Reeën**.

Do 1 dec Fred de Gier - **Yellowstone, een wereld van contrasten**.

Do 15 dec Joke Stuurman - **Natuur in en rond Flevoland**.

ACTIVITEITEN VOOR DE JEUGD

Do 27 okt **Paddenstoelendag voor de jeugd**.

Programma: Eerst een diaserie, daarna doen we een champignonpracticum.

We maken met elkaar champignonsoep.

Daarna gaan we in het bos paddenstoelen zoeken.

We sluiten af met soep en een knutsel.

Wanneer: Donderdag 27 oktober van 10 – 12 uur en van 13 – 15 uur.

Voor wie: Voor kinderen tot 12 jaar, alleen onder begeleiding.

Kosten: € 3,00 per kind, inclusief appelsap en een koekje. Begeleiding gratis.

OVERIGE EVENEMENTEN

Zaterdag 24 september – **Open Dag Natuurcentrum De Schaapskooi**. Zie pagina's 20-21.

Zaterdag 29 oktober – We doen mee aan de **Nacht van de nacht**.

Plaats: De Schaapskooi en omgeving. Kijk t.z.t. op de website voor meer informatie.

Vrijdag 30 december – **Winterwandeling met erwtensoep toe**.

Plaats: De Schaapskooi en omgeving. Meer informatie volgt in *De Domphoorn* van december en op de website.

BIJZONDERHEDEN IN EEN GRIEND

Vorig jaar inventariseerden Jules Klees en Dick Kerkhof de griend van Stef Hekman in Polder Neder-Boeicop. Er bleken heel wat planten en mossen aanwezig, waaronder de Rode Lijst-soort dauwnetel. Ook broedden er opvallend veel bosrietzangers.

Stef stuurde deze zomer foto's van de dauwnetel, die in 2022 veel talrijker was dan in 2021. Het is een eenjarige plant waarvan de aantallen sterk kunnen wisselen.

Ook zag hij op 13 april 2022, toen hij een paar oude bossen rijshout weghaalde, een levende ringslang.

Op 2 maart 2021 had hij op een wilgenstommel al een dode ringslang gevonden, mogelijk daar gedeponeerd door een roofvogel.

20 juli 2022 bracht weer iets moois: een prachtige boktor op een braamstruik, Stef denkt een muskus- of wilgenboktor.

OPEN DAG NATUURCENTRUM DE SCHAAPSKOOI

Op zaterdag 24 september houdt Natuurcentrum De Schaapskooi weer een **Open Dag** van 10 tot 16 uur. Het thema dit jaar is "AAN-
DACHT VOOR DE NATUUR"

Ook dit jaar is het zeker de moeite om op deze dag De Schaapskooi te bezoeken, voor de gezelligheid, de vele informatie bij de diverse stands, het proeven van versgeperst sap maar ook om weer eens bij te praten met vrienden en bekenden.

In de middag zullen om 14 en 15 uur de mannen van het **Arkels Visserskoor** een optreden verzorgen.

De organisatie is in handen van Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden.

Voor meer informatie: stuur een mail naar info@natuurcentrum.nl

Wat kunt u zoal verwachten:

PADDENSTOELEN

De werkgroep vertelt u wat meer over de functie en de verscheidenheid van paddenstoelen en laat u o.a. een aantal soorten zien die u in De Vijfheerenlanden kunt aantreffen.

PLANTENWERKGROEP

Er is een kraam met informatie over ons zomerprogramma 2022 en bijzondere planten uit de Vijfheerenlanden, waaronder de orchideeën die bij ons voorkomen. Op tafel liggen plantenboeken ter inzage en zoekkaarten van FLORON (muurplanten, gele kruisbloemen, orchideeën). We doen ook een leuke plantenquiz.

In de **FRUITSCHUUR** verzorgen de vrijwilligers de verkoop van hoogstamappels en -peren, per kilo of kist. Ons fruit is niet bespoten en in de boomgaard wordt geen gebruik gemaakt van kunstmest.

Tevens zal er een **IMKER** aanwezig zijn waar u met alle vragen terecht kunt over het bijenvolk en het nut van deze beestjes in de natuur.

ZWERFAFVAL

Een vrijwillige vuilprikker zal ons komen vertellen wat de invloed is van zwerfafval in de natuur. Tevens geeft hij een workshop *Nurdle Hunt* waarin de deelnemers op zoek gaan naar *nurdles*. Zie pagina's 32-33.

FOTOGRAFIE IN DE NATUUR

De Dompfoorn, het tijdschrift van de Natuur- en Vogelwacht, staat vol met prachtige fotografie. Veel vogels uiteraard, mooie en dikwijls zeldzame planten, fraaie landschappen en ga zomaar door. En bekijk ook de huidige tentoonstelling in de Schaapskooi maar eens. Prachtig!

Er is echter een nog andere soort fotografie mogelijk als je in de natuur aan het wandelen bent, in je eigen tuin aan het genieten bent, aan de waterkant van een sloot even uitrust of in de groentewinkel een prachtige rodekool in je handen hebt. Je verbindt 'iets uit de natuur' met een vervolgedee en legt dat fotografisch vast. Van gewoon 'natuurschoonheid' laten zien naar een foto met bijpassende leuke tekst. Van een dichtbij-opname naar een natuurcompositie die je naar je hand zet (en dat laatste kan zelfs een portretfoto zijn). Allemaal in combinatie met een vleug creativiteit, een beetje fantasie, humor ook, maar vooral 'goed kijken'.

Nieuwsgierig? Kom maar eens naar voorbeelden kijken op de Open Dag. Mochten er mensen geïnteresseerd zijn, dan kunnen we wellicht iets 'natuurfotografisch' organiseren.

GROENE WINKEL

In de groene winkel in de grote zaal vind u allerlei artikelen gerelateerd aan de natuur voor alle leeftijden. De moeite waard om eens een kijkje te nemen.

OPEN DAG NATUURCENTRUM DE SCHAAPSKOOI

WERKGROEP BEHEER

De werkgroep beheer is te vinden in de Grote Zaal. Hier kunt u diverse streekartikelen kopen zoals : honing, appel-perenstroop, diverse soorten jam en flessen appelsap. Ook te koop in leuke geschenverpakkingen, deze zijn ook zelf samen te stellen.

EXPOSITIE

In de Grote Zaal is een tentoonstelling van **Utrechtse Heuvelrug Fotografie**, een kijkje nemen zeker waard.

CONSUMPTIES

Ook kunt u hier terecht voor een kopje koffie/ thee met een heerlijke appelpunt, een kop soep, iets fris of iets sterkers.

KNOT- EN FRUITPLOEG

De werkgroep knot- en fruitploeg zal weer aanwezig zijn met de **mobipers**. Zij zullen het fruit, door hen zelf geplukt, met de hand persen. Daarna kan iedereen wat van het sap proeven.

WERKGROEP JEUGD

In de loop van de dag zijn er meerdere activiteiten voor de jeugd, ouders zijn welkom. De activiteiten duren ongeveer een uur.

(Begin)tijd	Activiteit	Opmerking
10:00 uur	Excursie vogels spotten.	Start is bij de tent.
11:30 uur	Presentatie bodemdieren.	In de achterzaal, daarna buiten zoeken.
13:00 uur	Presentatie hoogstamfruit.	In de achterzaal, daarna spelletjes met fruit in de achterzaal/tent.
14:30 uur	Presentatie uilen.	In de achterzaal, daarna uilenballen pluizen in de achterzaal/tent.
10 tot 16 uur	Door binoculaires kleine natuurschatten (zoeken en) bekijken: beestjes, bloemen e.d.	Doorlopend in de tent.
10 tot 16 uur	Insecten knutselen met bouwplaatjes.	Doorlopend in de tent.

DETERMINEREN VAN FRUIT

Van 10.00 tot 12.00 uur is dhr. Dirk van Ziel van biologisch fruitbedrijf Pomona aanwezig voor het determineren van appels en peren. Dus heeft u een appel- of perenras waar u de naam niet van weet, dan kan Dirk u waarschijnlijk helpen. U moet dan van betreffende soort 3 of 4 stuks meebrengen om te laten bekijken, proeven en ruiken.

KINDEREN

Voor de kleintjes is er de hele dag appeltjes schillen, brood bakken en maïs poffen boven houtvuur onder begeleiding van de ouders. Tevens zal er een vrijwilliger aanwezig zijn. Ook is er een kraam waar de kinderen een suikerspin kunnen kopen tegen € 0,50 per stuk.

GEZINSUITBREIDING OP ONS OOIEVAARSNEST

Arie Versluis, foto's Henk Looij

Begin maart van dit jaar leverde **Case Electronics** uit Arkel geheel belangeloos een nieuwe webcam voor bij ons ooievaarsnest. Enkele technische mannen van onze onderhoudsploeg streken de mast, bouwden de camera erop en zetten de mast weer overeind. Daarna werd een en ander afgesteld en geïnstalleerd door een monteur van voornoemd bedrijf. Vanaf ongeveer half maart kon iedereen weer meekijken naar de gebeurtenissen op het ooievaarsnest. De beelden van de nieuwe camera zijn veel scherper dan van de vorige camera, bovendien kunnen we nu ook inzoomen en meeluisteren, een enorme verbetering.

Onze ooievaars zijn afgelopen winter in de regio gebleven, regelmatig werd het nest als slaappleaats gebruikt. Eind februari begonnen

zij het nest op te knappen, ook werd regelmatig gepaard. Zo ongeveer half maart werd het spannend en kon een eerste ei worden verwacht. Dit jaar werd het eerste ei op 25 maart om 7:19 uur gemeld. Als het tweede ei is gelegd, begint het broeden maar dan komen er nog enkele bij, het vierde en tevens laatste ei wordt door Petra gespot op 1 april om 19:45 uur. Hierna volgt een periode van betrekkelijke rust, de ouders wisselen elkaar af bij het broeden zodat zij om beurt kunnen gaan foerageren. Er is dan voor de vele volgers niet veel te zien, het wordt tegen het eind pas spannend en jawel, Petra spot 29 april een eerste jong. Riky meld twee dagen later een tweede kuiken, een derde is ook gezien maar deze nakomeling leefde slechts enkele dagen. Een van de eieren is niet uitgekomen, de oorzaak hiervan is niet bekend.

De eerste weken kan slechts één oudervogel weg van het nest, de achterblijver moet de jongen beschermen tegen de weersomstandigheden, maar ook tegen roofvogels en soms zelfs tegen soortgenoten. De ouders krijgen het nu steeds drukker en vliegen af en aan, maar er is voldoende voedselaanbod. De twee overgebleven jongen groeien als kool. De trouwe volgers konden zien dat de meegebrachte prooien meegroeiden met de jongen en dat de ouders na enkele weken soms al beiden op pad gingen.

Als ringdatum werd 13 juni gepland, de jongen zijn dan ongeveer 44 dagen oud en groot genoeg om geringd te worden.

*"Wat is hiervan de bedoeling?";
lijken de ooievaars te denken.*

Brandweerkorps Vianen en Arie in actie. De ooievaars hebben inmiddels door dat het om hen gaat.

Helaas moest dit door brandweerteam Leerdam worden afgeblazen i.v.m. groot onderhoud aan de hoogwerker. Maar woensdag 15 juni gaan we wel op pad met brandweerteam Vianen, we gaan naar het gemeentehuis op de Voorstraat. Daar op 18 meter hoogte zitten twee al grote jongen op het nest. Dit had ik enkele dagen eerder al gezien.

Een week later, 22 juni. De jongen in Schoonrewoerd moeten nu echt dringend worden geringd, anders zijn ze te groot en kunnen ze in paniek van het nest springen als je erbij komt. Helaas is de hoogwerker van brandweer Leerdam nog niet gereed, maar na een belletje rukt het vrijwillige brandweerkorps uit Vianen nogmaals met de hoogwerker uit. Deze keer worden vier nesten in Schoonrewoerd bezocht, als eerste het paalnest achter De Schaapskooi. We hadden geen twee dagen later moeten zijn, want in plaats van zich dood te houden (hun normale reflex) gingen sommige jongen staan, ik kon ze nog net grijpen.

Beneden gekomen werden de jongen gewogen, gemeten en tenslotte ook geringd door Engbert van Oort van Stichting Ooievaars Research and Knowhow (STORK). Ook op de tafel wilden de twee kuikens op de vleugels en moesten ze door zes handen worden vastge-

houden. Op dat moment wogen de vogels ongeveer 4 kilo; dat is meer dan een volwassen exemplaar, om uit te kunnen vliegen zullen ze veel met hun vleugels moeten oefenen. Door deze training wordt vet omgezet in spiermassa en verliezen ze ook wat gewicht. Na afloop bracht ik onze jonkies in een grote Makrotas terug naar hun vertrouwde nest, zij kregen de ringnummers 7E 295 en 7E 296. Na enkele minuten was ook een van de ouders terug op het nest. Daarna reden wij nog naar drie nesten in Schoonrewoerd centrum en werden nog zes jongen geringd. Er is dan altijd heel wat belangstelling van de dorpsbewoners, vooral kinderen zijn onder de indruk van deze grote vogels. Sommige van hen durven zelfs wel zo'n jonge ooievaar aan te raken.

Daarna is het afwachten voor de webcamkijkers tot het moment dat de jongen voor de eerste keer van het nest zullen gaan. Er is genoeg te zien, door de twee jongen wordt hard aan hun conditie gewerkt, de ouders komen alleen nog even snel langs om voedsel of water te geven. Maar begin juli wordt dat voeren wat minder, want ze moeten van het nest af, hierdoor krijgen de jongen honger. Ze hebben weinig keus maar zijn nu sterk genoeg en op 3 juli kiezen ze voor de eerste keer het luchtruim, men ziet ze de eerste twee dagen

nog een enkele keer op het nest. De ouders hebben hun taak volbracht en krijgen eindelijk rust, ze knappen het nest wat op en zitten soms urenlang op hun gemak. De jongen zorgen verder voor zichzelf, na enkele weken beginnen ze jeugdgroepen te vormen en maken met elkaar veel vliegrepen. Dit als voorbereiding op hun verre reis, want in tegenstelling tot de oudervogels gaan zij nog wel op trek naar het zuiden en zien wij ze pas over twee of drie jaar als jongvolwassene in ons land terug.

Wat geschiedenis

Ons ooievaarspaartje met vrouwtje 3 E 037 en een niet geringde partner veroverden in 2016 na hevige gevechten het paalnest achter De Schaapskooi. Pas twee jaar eerder was zij in Apeldoorn geringd, ze was eigenlijk nog te jong om al succesvol te broeden, dit bleek dan ook. Vanaf 24 april 2016 legde zij vier eieren, een maand later dan gewenst. Van dit broedsel is niets terechtgekomen, er is slechts 1 kuikentje gezien, dit leefde maar heel kort. Maar vanaf 2017 gaat het veel beter met het stel:

er zijn van zes broedsels inmiddels 13 jongen uitgevlogen, een prima resultaat.

Het stel wat eerder bij ons broedde en waarvan een van de ouders is geringd met ringnummer 9283, heeft sinds zij in 2016 werden verjaagd een fijne plek langs de provinciale weg bij Zijderveld. Ook dit stel doet het prima, zij kregen in zeven jaar wel 17 kuikens groot.

Gemiddeld twee jongen per jaar lijkt veel, maar door het veelvuldig ringen en het volgen van de Nederlandse ooievaars weten we dat slechts ongeveer 15 tot 20% van alle uitgevlogen vogels volwassen wordt en tot broeden komt. Wie meer wil weten over ooievaars moet eens kijken op de site van STORK via www.ooievaars.eu. Dit is zeer de moeite waard, je kunt daar ook de gratis brochure Ooievaar aanvragen, je betaalt alleen verzendkosten.

Dankwoord

Vanaf hier wil ik de volgende mensen bedanken:

- **Case Electronics** te Arkel voor de belange-

Drie paar handen zijn nodig om een al uit de kluiten gewassen jong in bedwang te houden.

DATUM 22/6/22

Naam *ouwe stadhuus*

Adres *doop straat*

Woonplaats

Ouder - Man

Ouder - Vrouw

Ringnummer	Vleugel	Snavel	Kop/snavel	Tarsus	Gewicht
<i>7E 297</i>	<i>490</i>	<i>131</i>	<i>204</i>	<i>236</i>	<i>4090</i>
<i>298</i>	<i>495</i>	<i>131</i>	<i>202</i>	<i>229</i>	<i>3997</i>

Even jaren rechts ringen, oneven jaren links

In Schoonrewoerd waren twee paar handen genoeg, al zijn ook deze jongen zwaar – zie de meetgegevens .

- loos aangeboden streaming van de webcam beelden.
- De mannen van het vrijwillig brandweerkorps Vianen voor het beschikbaar stellen en twee keer uitrukken met de hoogwerker.
- Engbert en Gina van Oort, vrijwillige ooievaarings van STORK, voor de al jarenlange prettige samenwerking.

- Al onze ooievaarvolgers, volgens onze webmaster is de webcam ruim 16.000 keer aangeklikt.
- Ook alle mensen die hun bevindingen deelden of vragen stelden via de blog worden hiervoor hartelijk bedankt.
- Henk Looij, voor het beschikbaar stellen van de foto's.

Hieronder een overzicht met wat cijfers en broedresultaten van onze ooievaars vanaf 2016. Te zien is dat er grote verschillen in de periode tussen eileg en uitvliegdatum zijn. Het vrouwtje met ringnummer 3E 037 is in 2014 geboren te Apeldoorn. Haar partner is niet geringd maar zeer waarschijnlijk wel steeds dezelfde.

jaar	datum eerste ei	aantal eieren	geboorte eerste jong	ringdatum	ringnr. 1	ringnr. 2	ringnr. 3	eerste jong van het nest	aantal vliegvlug	aantal dagen op het nest
2016	24-apr	4	4-jun							
2017	2-apr	6	7-mei	14-jun	5E 336			14-jul	1	68
2018	27-mrt	5	1-mei	11-jun	5E 377	5E 378	5E 379	14-jul	3	75
2019	19-mrt	5	24-apr	11-jun	5E 865	5E 866	5E 867	27-jun	3	66
2020	18-mrt	5	23-apr	8-jun	6E 510	6E 611		9-jul	2	77
2021	25-mrt	4	30-apr	4-jun	6E 545	6E 546		12-jul	2	74
2022	25-mrt	4	29-apr	22-jun	7E 295	7E 296		3-jul	2	66

EXCURSIE VLEGVELD SOESTERBERG 17 JULI 2022

Bart de Groot & Jules Klees

We vertrekken om 9:00 uur vanuit Vianen met vijf personen: Jules, Annelies, Bart, Gerard en Constance.

Vliegbasis Soesterberg

We rijden naar Vliegbasis Soesterberg. We starten onze eerste wandeling, de munitieparkwandeling, vlakbij het Militaire Luchtvaart Museum.

We lopen in een schraal terrein met veel zand. Langs het pad staat onder andere zwarte toorts, slangenkruid, hazenpootje, knooppkruid, knopkruid en wilde reseda. Als we verder lopen zien we het grasklokje, muurpeper en veel zeepkruid. In een struik zien we een hagedis die in de zon zit, het is een zandhagedis.

We lopen langs het museum. Hier staat een vliegtuig buiten, het is wel overdekt. Op een kast aan een paal zit dichtbij de gekraagde roodstaart, zie foto. In de lucht zien we een boomvalk en zwaluwen.

Langs de rand van het grote geasfalteerde terrein staan in de greppel langs de kant de volgende planten: bijvoet, zomerfijnstraal, bezemkruid, heksenmelk, stalkaars, muizenoor, zeepkruid en bezembrem.

We komen bij een plas waarin een aantal ringslangetjes zwemmen, goed te zien.

In de plas staat ook een bijzondere lisdodde, zie foto.

Zandhagedis en een vreemde grote lisdodde.

Foto's: Jules Klees.

Op het vliegveld. Foto: Bart de Groot.

De Paltz

Voor het tweede deel van deze excursie gaan we naar landgoed De Paltz. Het voormalige landhuis is nu een restaurant waar we wat gedronken hebben. We lopen daarna door een bos met veel soorten bomen.

Jules vertelt ons over de diverse bomen langs het pad, zoals de zwarte populier, oosterse spar en de reuzenzilverspar. Langs het pad staat de brede wespenorchis.

Het was een bijzondere excursie op schraal terrein. Bedankt, Jules.

Zeepekruid en een gekraagde (?) roodstaart. Foto's: Bart de Groot.

Uitzicht over landgoed De Paltz. Foto: Bart de Groot.

De volgende planten, vogels en reptielen hebben we gezien:

Planten			Vogels
acacia	groot streepzaad	peen	boomklever
akkerdistel	grote lisdodde	rankende helmbloem	boomvalk
beuk	grote weegbree	reuzenzilverspar	gekraagde roodstaart
bezemkruid	harig wilgenroosje	schapegras	grote bonte specht
biggenkruid	hazepootje	schietwilg	kuifmees
brede wespenorchis	heksenmelk	slangenkruid	putter
bijvoet	hemlockspar	smalle weegbree	roodborst
boerenwormkruid	hengel	vlinderstruik	vink
bosandoorn	knoopkruid	vogelwikke	zanglijster
(bezem)brem	klein springzaad	wilde reseda	
brunel	knopkruid	wilgenroosje	Reptielen
Canadese fijnstraal	kruipbrem	zachte ooievaarsbek	zandhagedis
dille	mannetjesereprijs	zandblauwtje	jonge ringslangen
duizendblad	muizenoor	zeepkruid	
glad walstro	muurpeper	zomerfijnstraal	
gladde witbol	oosterse spar	zwarte populier	
grasklokje	paardenbloem	zwarte toorts	

DE KBV'TJES EN DE ZWARTE STERNS

Rien de Keijzer, Chris Kramer & Piet Solleveld

Het begon allemaal dit voorjaar tijdens de vogelcursus: wie van jullie willen helpen met het leggen van de vlotjes voor de zwarte sterns in polder De Eng bij Kedichem?

Theo en Laurence, eigenlijk de achterburen van De Schaapskooi, wilden wel meedoen. Dus spraken we af op Koningsdag, 27 april. Met 2KBV gingen we op pad: Kano, Kar, Bus en Vlotjes. Dit resulteerde in een geslaagde actie, geen nat pak en een aantal foto's gemaakt door Laurence. Met daarbij de belofte: als de vlotjes opgehaald moeten worden, helpen we graag weer mee.

Ondertussen bewonderden we ook de andere vogels, zoals een KBV'tje... Klein Blauw Vogel-tje, voor de duidelijkheid de blauwborst, want de KBV'tjes zijn niet allemaal helemaal bruin.

En toen maar afwachten en geregeld kijken bij De Eng. Wekelijks werden de waarnemingen vastgelegd. Er kwamen 12 broedparen, de

eerste pullen werden op 10 juni gezien. Een paar dagen later telden we 23 jonkies. Het werden er zelfs 25! Een gevaarlijke periode brak aan... kraaien, meeuwen, kunnen zomaar de smaak te pakken krijgen. En wat te denken van de BKV... bruine kiekendieven. Het bleef goed gaan met het grut. Hille de Bruin maakte weer schitterende foto's. Zelfs één van een passerende GBV, grote bruine vogel: een roerdomp, geëscorteerd door de 'luchtmacht'.

Ook de weken daarna was er nauwelijks uitval. Eén keer kwam er een schildpad naast een vlotje met z'n kop en nek boven water. Ook dat gaf verder geen probleem voor de jongen. Een tiental verontruste ouders krijste er op los. Uiteindelijk zijn er 22 jonge zwarte sterns uitgevlogen! Geweldig toch. Inmiddels vertrokken ze allemaal, mogelijk naar de Markerwadden. Om zich daar voor te bereiden op de vliegreis naar West-Afrika.

*De vlotjes worden vervoerd naar de Linge.
Foto: Laurence Angevare.*

Oudervogel met al flinke pullen. Dit vlotje is rijk gemeubileerd met vitale watermunt. Foto: Hille de Bruin.

Roerdomp, geëscorteerd door een luchtmacht bestaande uit drie zwarte sterns. Foto: Hille de Bruin.

De kano met vlotjes wordt weer opgehaald.

Foto: Laurence Angevare.

Best een bijzonder jaar dus. En dat terwijl andere broedplekken langs de Linge totaal geen resultaat lieten zien. Ook dit jaar mislukten de nestjes bij het hotel bij Kedichem. Mogelijk aten schildpadden 's nachts steeds de vers gelegde eieren op. Die beroerde mensen ook, die schildpadden loslieten. Een natuurdelict waar geen straf op staat.

En toen kwam het moment dat de vlotjes weer opgehaald moesten worden. Het werd dinsdag 9 augustus. Laurence en Theo wilden ook graag weer mee. Vanwege de te verwachten hitte gingen we nog vroeger op weg. En een extra klus wachtte ook nog: de terreinbeheerder zou vorig jaar al wat wilgenstruiken afzagen vlakbij de kolonie. Schoorvoetend werd gemeld dat het toen maar niet opschoot met aanbesteden etc. "Volgende week hebben we vergadering, dan komt het weer op tafel..." Weet je wat: Als we toch de vlotjes ophalen met z'n vijven, dan nemen we een accuzaag mee om het zelf op te lossen... zo gezegd, zo gedaan. GDD, gewoon doen dus, die klus.

Wat een klus, wat een warmte, wat een viezigheid en razende dagen. En steeds die wankele kano recht zien te houden, want het verhaal van een aantal jaar geleden hoeft geen tegenwoordige tijd te worden. Ook dit lukt weer zonder nat pak.

En niet vergeten, ook nu weer was er een KBV'tje, in dit geval een Klein Blauw Vogeltje. Nu geen blauwborstje maar een ijsvogeltje. Met een voldaan gevoel gaan we richting Leerdam. Daar staat de koffie klaar bij familie de Keijzer met heerlijke Vossiaanse haverkoeken. Daarna grijpen we weer moed voor de laatste klus (voorlopig dan): met een hogedrukspuit alle viezigheid van de vlotjes spuiten.

De kano is dan al weer afgeleverd in Acquoy. Rond 13 uur zijn we bij de Schaapskooi, alle vlotjes worden te drogen gezet in de tent. Een

aantal moet hersteld worden.... de kunstgrasmat laat los, maar dat komt later.

En toen hadden we nog een KBV'tje in de Schaapskooi. Nu, een Koud Biertje Verdiend vonden we zelf. Het was een geslaagde operatie vandaag, na een ongekend succesvol broedseizoen met een oranje randje voor de zwarte sterns! Met dank aan Theo en Laurence voor de hulp en de foto's. Beter een actieve, verre achterbuur, dan een rustend lid.

En... als er mensen zijn die ook vrijwilliger willen worden voor de broedvogels? U kunt zich alvast melden, de inschrijvingen voor de aanbesteding starten waarschijnlijk rond 31 maart 2023.

Het verhaal van de uilen en de torenvalken en hun broedsels hopen we in de volgende Domphoorn te plaatsen, het seizoen is immers nog niet helemaal afgelopen voor deze GBV's, voor deze grotere bruine vogels.

EEN VERHAAL OVER PLASTIC

Maarten Kerkhof

Op de plastic tasjes van Albert Heijn staat tegenwoordig dat ze gemaakt zijn van 80% gerecycled plastic en 20% nieuw plastic voor extra stevigheid en een langere levensduur. Chaudfontaine vermeldt zelfs op zijn waterflesjes dat ze gemaakt zijn van 100% gerecycled plastic. De afgelopen twee jaar vond ik 41 van die AH-tasjes en 51 Chaudfontaine-flesjes als zwerfafval. Recycling biedt dus geen oplossing voor het zwerfafvalprobleem en gerecycled plastic in de plastic soup heeft net zulke schadelijke gevolgen als nieuw plastic.

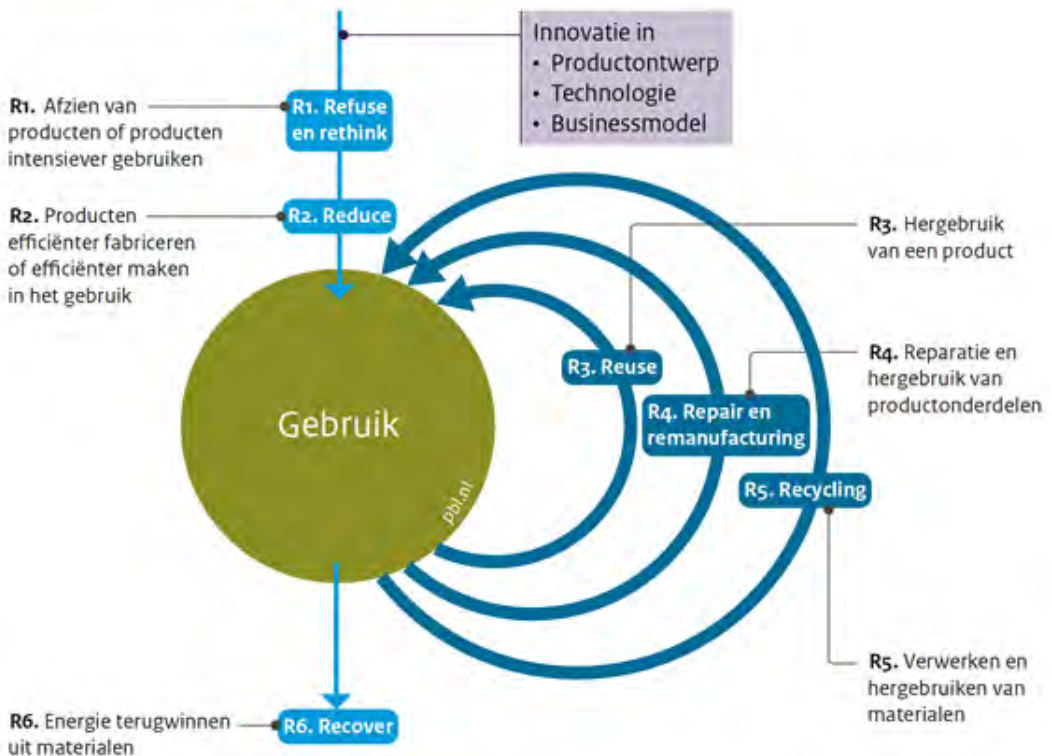
Politicus Ad Lansink diende in 1979 een motie in over het afvalbeheer. Dit idee kennen we nu als de R-ladder van Lansink (Afbeelding 1).

Bovenaan de ladder staan Refuse en Rethink. Dus afzien van producten die je niet nodig hebt of producten herontwerpen, bijvoorbeeld met gebruik van andere materialen. Daarna komt hergebruik. Recycling bungelt ergens onderaan net boven verbranden met energiete terugwinning en storten.

Uit het bovenstaande blijkt dat de recycle borstklapperij van bedrijven als AH en Chaudfontaine vooral greenwashing is. Want hebben we wel water in een wegwerp flesje in een AH-tasje nodig als er vrijwel gratis water uit de kraan komt, wat je van huis mee kunt nemen in een herbruikbare veldfles in je eigen boodschappentas of rugzak?

Afbeelding 1.

R-ladder met strategieën van circulariteit

Bron: PBL

Maar goed, soms moet je toch recyclen en daarom scheiden we allemaal keurig ons afval zodat het verwerkt kan worden tot nieuwe producten. In de praktijk blijkt dat van nog niet eens de helft van dat ingezamelde materiaal weer hoogwaardige producten worden gemaakt. De rest wordt alsnog verbrand of verwerkt tot fleecetruien, bermpaaltjes of wrijfhout voor de scheepvaart die op den duur slijten en zo alsnog als microplastic in de plastic soup terecht komt.

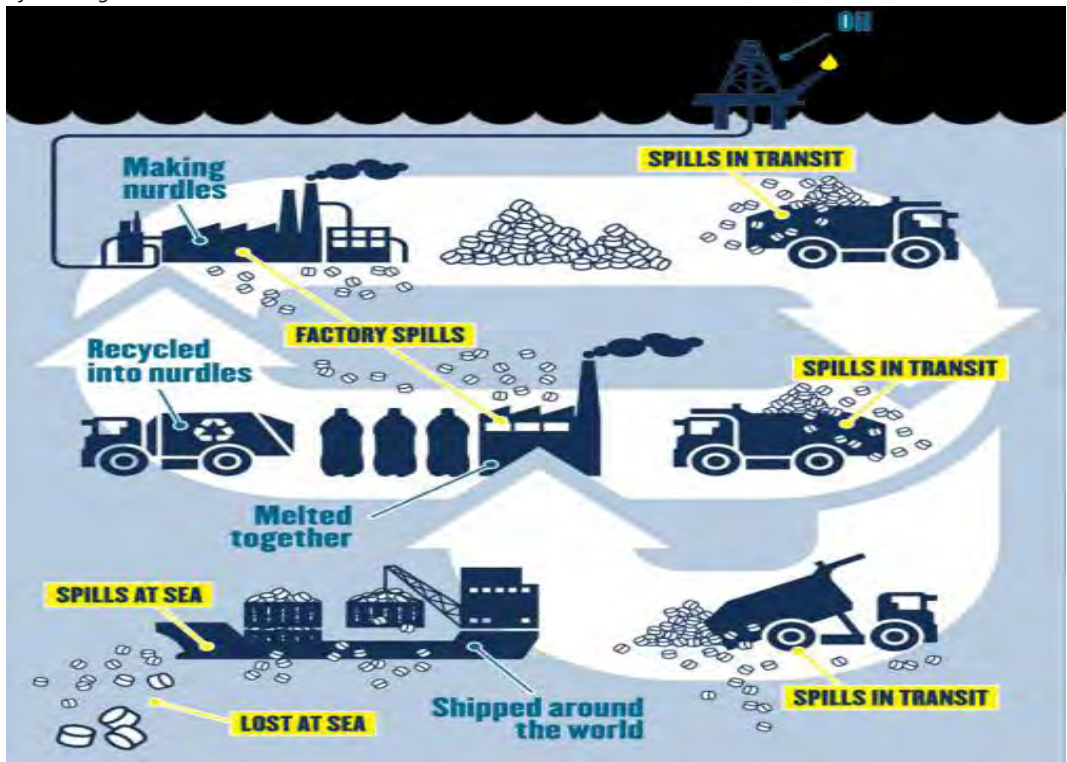
De circulaire economie is dus lek aan de achterkant. Maar niet alleen aan het eind is er lekkage, ook aan het begin van de keten treden er verliezen op.

Bij het monitoringsproject van Schone Rivieren waar op bijna 500 plaatsen langs de rivieren twee maal per jaar op 100 meter oever wordt gemeten hoeveel afval er ligt, doen we ook een detailmeting van de hoogwaterlijn om de aanwezigheid van nurdles vast te stellen.

Nurdles zijn kleine plastic korrels, 1 tot 5 mm groot, een halffabricaat van de plasticindustrie. Ze worden gemaakt van aardolie of van gerecycled plastic en van dit halffabricaat worden verderop in de keten allerlei producten gemaakt. Tijdens de voorjaarsmeting van 2022 werden er op 20% van de meetlocaties nurdles aangetroffen. De Plastic Soup Foundation heeft berekend dat alleen al in de Europese Unie er per dag tot wel 23 miljard van deze korrels in het milieu belanden. Op Afbeelding 2 zie je waar de lekkage in de keten plaatsvindt.

Tijdens de Open Dag op 24 september zal ik meer vertellen over de aanpak van het zwerfafvalprobleem en de werkwijze van Schone Rivieren. Ook zal ik een workshop Nurdle Hunt geven waarin de deelnemers zelf op zoek gaan naar nurdles.

Afbeelding 2.

NIEUWE START PLANTENWERK GROEP

Dirk den Ottelander & Dick Kerkhof

Het begon in maart van dit jaar. Dirk den Ottelander, jarenlang in Zeeland actief voor FLORON, was weer terugverhuisd naar de Vijfheerenlanden en vroeg zich af of de Plantenwerkgroep van Natuur- en Vogelwacht de Vijfheerenlanden over te halen zou zijn om ook weer flink actief te worden, o.a. voor FLORON.

Bart de Groot riep de plantenmensen op 26 april bijeen in de Achterzaal van De Schaapskooi, de opkomst was goed. Verschillende mogelijkheden om aangenaam én nuttig bezig te zijn met wilde planten passeerden de revue.

Met algemene instemming werd besloten een gevarieerd zomerprogramma te maken en de hele zomer in principe eens per twee weken 's avonds bij elkaar te komen voor excursies en inventarisatiewerk. We begonnen op donderdag, later werd het woensdagavond. Dirk heeft het coördinatorschap van de plantenwerkgroep op zich genomen.

Programma zomerhalfjaar

De opzet voor het zomerhalfjaar is om inventarisaties van kilometerhokken af te wisselen met excursies naar interessante terreinen/onbekende biotopen en bijeenkomsten waarbij we ons richten op lastige groepen, zoals

cypergrassen, russen, grassen, schermbloemen en gele composieten, een afwisselend programma dus.

Tabel 1 vat samen wat we in de maanden mei t/m augustus 2022 hebben gedaan.

Kilometerhokken inventariseren

Veel kilometerhokken in de Vijfheerenlanden zijn al heel goed onderzocht, vaak meerdere malen. In sommige km-hokken zijn sinds 1990 zelfs al meer dan 400 of 500 plantensoorten gevonden. Er zijn echter ook een paar slecht of matig onderzochte hokken, zelfs eentje – bij het Hoogeind – waarvan slechts 22 plantensoorten bekend waren. Voor het zomerprogramma zijn daarom twee van die slecht onderzochte kilometerhokken – aan het Hoogeind en bij Arkel – uitgekozen om zo de kennis van de daarin voorkomende soorten te verbeteren. Het km-hok bij Hoogeind is inmiddels tweemaal bezocht, het aantal sinds 1990 waargenomen soorten is er nu 146. In mei zijn daar vooral weg- en kadebermen plus aangrenzende sloten bekeken.

In augustus hebben we het erf, de graslanden en sloten en een plasdrasperceel van Grada's Hoeve onderzocht, na vriendelijke bemiddeling door Marcel Benschop van Collectief Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Zie de foto's op de pagina hiernaast. Voor veel leden van

Tabel 1.

Datum	Activiteit	Locatie
5-mei	Flora bedrijventerrein verkennen	Vianen, km-hok 135-444
18-mei	Inventarisatie km-hok 133-436	Hoogeind (1 ^{ste} keer)
1-jun	Inventarisatie km-hok 128-431	Arkel-Leerbroeksche Vliet
15-jun	Inventarisatie bermen Nectarindex	Zijdekade & Overboeicop
15-jun	Inventarisatie km-hok 134-438	Zijdekade
29-jun	Cypergrassen, russen, grassen & schraalland	Zouweboezem/Polder Achthoven
13-jul	Stadsflora verkennen	Vianen Centrum
27-jul	Excursie Koorwaard	Km-hok 132-431 en omgeving
10-aug	Inventarisatie km-hok 133-436	Hoogeind (2 ^{de} keer)
24-aug	Cypergrassen, russen, grassen & pionierplantjes	Everdinger Waarden

Rijstgras langs een sloot op Grada's Hoeve. Dit zeldzame overblijvende gras staat als Kwetsbaar op de Rode Lijst. Meestal blijven de bloeiwijzen verborgen in de bovenste bladschede, in warme zomers komen ze wel eens tevoorschijn. Links piepen ze uit de bladschede. Rijstgras is opvallend lichtgroen en heel ruw (bijna even ruw als kleeftkruid) en staat langs kwelstoten. Alle foto's op deze pagina zijn van Willebrord Dorrestein.

De pioniers moerasdroogbloem, beklierde duizendknoop en moeraskers in het plasdrasperceel.

De plantenwerkgroep aan het werk, op de voorgrond bloeiwijzen van timoteegras.

Langs een van de sloten staat heel veel heggenwikke.

Beklierde duizendknoop, Europese hanenpoot en akkerdistel op het erf.

de plantenwerkgroep was dat een nieuwe ervaring, dat je ook in boerenland zeldzame soorten kunt vinden, zoals hier een grote populatie van een Rode Lijstsoort: rijstgras. Onverwacht was ook een flinke populatie grote kaardenbol langs een betonpad, terwijl veel leden van de plantenwerkgroep voor het eerst smal tandzaad zagen, een plant die kenmerkend is voor kalkarme standplaatsen, onder andere te vinden in laagveengebieden.

Speciale terreinen

De excursies naar het industrieterrein en het middeleeuwse centrum van Vianen, waarvan al vele honderden soorten bekend zijn, waren bedoeld om kennis te maken met de typische stadsflora op muren en plaveisel, in moestuinen en ruderaal overhoekjes en op braakliggende terreintjes. Zie de foto's op de volgende pagina.

Excursie Koornwaard

De Koornwaard bezochten we omdat het een heel mooi terrein is, maar ook hier werd flink gestreept, het was dus ook een nuttige inventarisatie. De waargenomen soorten worden opgeslagen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB) en kunnen vervolgens door beheerders van natuurterreinen gebruikt worden om hun beheer te evalueren en desgewenst aan te passen.

Lastige soorten leren herkennen

De uitstapjes naar de omgeving van de Zouweboezem en de Everdinger Waarden waren gericht op het leren herkennen van grassen en 'schijngrassen', zoals cypergrassen (waaronder bruin cypergras, zeggen en biezen), russen en paardenstaarten. In Polder Achthoven kwamen we bijvoorbeeld de schraallandplanten tandjesgras en blauwe zegge tegen, maar ook kruiden die in deze biotoop thuishoren, zoals Spaanse ruiter, kleine valeriaan, gewone waternavel en rietorchis. In de Everdinger Waarden waren we in de tijd dat je daar ook rivierbegeleidende eenjarige pioniers kunt vinden, zoals slijkgroen, schijngnadekruid, bruin cypergras en klein vlooienkruid.

Nectarindex en inventarisatie km-hok

Op 15 juni hebben we in twee bermen nabij De Schaapskooi de Nectarindex bepaald, een project van FLORON om een beeld te krijgen van wat er aan bloemplanten in bermen groeit. Hierbij moet je per berm op 10 plekken turven welke planten er groeien, waarna uitgerekend wordt hoe waardevol de vegetatie is voor insecten. De vegetatie in de berm van de Zijdekade die we onderzochten was nogal verstoord en ruig na de kap van de oude bomen en de aanplant van nieuwe door Waterschap Rivierenland. Daardoor was de score slechter dan in een berm van Overboeicop vlak bij De Schaapskooi. Later op de avond is nog een stuk Zijdekade op de normale manier geïventariseerd (alles strepen wat je vindt); dat leverde toch een paar aardige waarnemingen op van bijvoorbeeld mattenbies, heelblaadjes en tijmereprijs.

September en daarna

In september gaan we nog naar de oevers van de Lek bij Vianen en nog een keer naar het km-hok bij Arkel.

Het is de bedoeling om ook in de winter actief met planten bezig te zijn. In de winter willen we eens per maand bij elkaar komen. Het programma staat nog niet vast, maar we willen dan onder andere verzameld materiaal en foto's bekijken om onze plantenkennis te verbeteren, ons buigen over de mogelijkheden van vegetatieopnamen, misschien meedoen met de eindejaarsplantenjacht of een keertje naar mossen kijken.

Volgend jaar zouden we in overleg met de beheerders ook inventarisaties in natuurterreinen kunnen doen, of bijvoorbeeld in terreinen die beheerd worden door de gemeente of het waterschap.

Contactgegevens

Wie kennis wil maken met de plantenwerkgroep of al besloten heeft mee te gaan doen, is uiteraard van harte welkom. Contactpersoon is:

Dirk den Ottelander

E-mail: ddenottelander@gmail.com

Telefoon: 06-30732786

Kruisbladwalstro, peen, klimop, vijfvingerkruid en vergeten wikke in de berm van de Jan Blankenweg, aan de rand van bedrijventerrein De Hagen. Foto: Dick Kerkhof.

Kleine varkenskers heeft een plekje gevonden tussen klinkers op het Hofplein te Vianen. Foto: Willebrord Dorresteyn.

Enorme populatie tongvaren op een oude muur in de Hof van Brederode, de voormalige siertuin van Kasteel Batestein. Foto: Willebrord.

Harig vingergras, een C₄-plant die profiteert van de opwarming van het klimaat. Foto: Willebrord.

Eikvaren op de stadsmuur. Foto: Willebrord.

Steenbreekvaren, muurvaren en jong muurleewenbekje op de stadsmuur. Foto: Dick.

Hille de Bruin stuurde weer een adembenemende serie foto's. Op de omslag van deze Domphoorn staat een boomvalk, een heel snelle vogel die moeilijk te fotograferen lijkt. Hille is het wel gelukt. Op deze twee pagina's staan nóg vier prachtfoto's van boomvalken. Dank, dank, dank, Hille!

Gaaien zijn handig. Of moeten we zeggen: ze zijn heel goed gebekt? Foto's: Hille de Bruin.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter Mw. Chr. Hendriksen
 Secretaris Dhr. F. Broekhof 06 - 40253059
 Penningmeester Mw. A. Eleveld 0347 - 322836

Voor spoedgevallen kunt u de leden van het bestuur bellen.

Voor algemene zaken graag een bericht naar het postadres:

Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden
 Overboeicop 15 4145 NN Schoonrewoerd
 www.natuurcentrum.nl
 e-mail: info@natuurcentrum.nl

OVERIGE BESTUURSLEDEN

Dhr. C. Gielis
 Dhr. D. Kerkhof 06 - 51042553
 Mw. J. Lokken 06 - 24340243
 Mw. A. van Zijl-Bogerd 0345 - 641416

ERELEDEN

Dhr. S.H. Bakker Dhr. P.J.J. Solleveld
 Dhr. P.C. Bogerd Dhr. A. Versluis
 Dhr. B. de Groot Dhr. J. Vink
 Dhr. H. de Labije Dhr. G. Zijdeveld
 Dhr. R. Ponsen

LEDENADMINISTRATIE: info@natuurcentrum.nl

De minimumcontributie is per kalenderjaar:

Jeugdleden € 6,25
 Leden € 12,50

Voor vragen over uw contributie kunt u bellen met de penningmeester, 0347-322836.

Het rekeningnummer voor contributiebetalingen is NL 07 INGB 0001 4752 64 t.n.v. Penningmeester Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden te Vianen. Voor andere betalingen: zie onderaan deze pagina.

WERKGROEPEN

EXCURSIES	B. de Groot	e-mail: bdegroot4@icloud.com		06-40339872
VOGELS	VACATURE			
AMFIBIEËN	T. den Besten	Rietkamp 8	4133 CT Vianen	0347-374281
PLANTEN	D. den Ottelander	e-mail: ddenottelander@gmail.com		06-30732786
NESTKASTEN	P. Solleveld	Korte Kerkstraat 25	4132 BJ Vianen	0347-322307
FRUIT- EN SAPVERKOOP	A. Versluis	e-mail: anv@kpnmail.nl		06-12242698
LANDSCHAPSBEHEER	J. Stevens			0345-616883
MILIEU & RUIMTELIJKE ORDENING	VACATURE	e-mail: info@natuurcentrum.nl		
GROENE WINKEL	J. Lokken	e-mail: jantje@laantje51.nl		06-24340243
JEUGDACTIVITEITEN	C. Kramer	e-mail: chr.kramer@outlook.com		0345-619684
DIERENAMBULANCE				06-51111290
VOGELWAARNEMINGEN	https://vijfheerenlanden.waarneming.nl/			
REDACTIE	D. Kerkhof	e-mail: dkerkhof@xs4all.nl		06-51042553
NATUURCENTRUM DE SCHAAPSKOOI	Overboeicop 15 Schoonrewoerd	e-mail: anv@kpnmail.nl		06-12242698
SECRETARIAAT	info@natuurcentrum.nl			

De Schaapskooi is het natuurcentrum van Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. Adres: Overboeicop 15, 4145 NN SCHOONREWOERD. Telefoon: 0345 - 641201. De Schaapskooi is geopend donderdag 19.00 - 23.00 uur, zaterdag 10.00 - 16.00 uur en zondag 13.00 - 16.00 uur. Voor overige openingstijden, zie de website www.natuurcentrum.nl

Ons bankrekeningnummer voor productbetalingen (o.a. fruit en Groene Winkel) is NL 57 RABO 0301 9643 94

De Natuur en Vogelwacht 'De Vijfheerenlanden' stelt zich ten doel de belangstelling voor de natuur- en dit in de ruimste zin van het woord- te bevorderen.

Zij wil dit bereiken door:

- Het organiseren van excursies en tentoonstellingen.
- Het houden van lezingen en voorlichtingsavonden.
- Het publiceren in de pers.
- Het stichten van weidevogelreservaten.
- Het stichten van natuurreservaten.
- Het bestuderen en begeleiden van bestemmingsplannen.
- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten.
- Het voederen van vogels in de winter.
- Het uitoefenen van controles op de naleving van de vogel- en natuurbescherming wet.
- Het signaleren van aantastingen van de natuur en milieu, in het algemeen, en het voeren van acties hiertegen.
- Het steunen en propaganderen voor verenigingen die natuur- en milieubehoud beogen.
- Het bevorderen van aanplant en onderhoud van knotwilgen.
- Het geven van cursussen.

Opricht 26 april 1966 en goedgekeurd bij Koninklijk Besluit d.d. 18 december 1974 nr.: 85.
Ingeschreven in het Verenigings-register nr.: 40321254 bij de Kamer van Koophandel te Utrecht. Per 1 januari 2009 heeft de vereniging de status van ANBI.

ISSN: 2213-395X